

Rohy nosorožců v plamenech

Tomáš Růžicka

V Africe žije pouze něco přes 5 000 kusů nosorožců dvourohých a přes 20 000 nosorožců tuponosých. Jakkoliv byla situace u těchto druhů v minulosti mnohem kritičtější, vzhledem k narůstajícímu pytláctví jsou to čísla stále alarmující. U severního poddruhu nosorožce

tuponosého, dnes označovaného některými autory jako nosorožce Cottonova, bohužel vše nasvědčuje tomu, že se jej před úplným vyhynutím nejspíše již zachránit nepodaří, a to ani přes celosvětové úsilí. Poslední naděje se nyní upínají na využití zmražených pohlavních nebo kmenových buněk.

Plameny pohlcující bezcennou rohovinu za dohledu Celní správy. Foto Patricie Čechová, AOPK ČR

Situace je „díky“ pytláctví stále kritická

Oba početnější druhy nosorožců již jednou zažily balancování na hraně vyhubení. Kolem roku 1900 žilo totiž v Africe pouze 50–100 posledních kusů jižního poddruhu nosorožce tuponosého! Nosorožec dvourohý zažil svůj propad populace ze 70 000 v roce 1970 na 2 400 v roce 1995. Severní poddruh nosorožců tuponosých je již prakticky vyhubený a poslední tři kusy chované ZOO Dvůr Králové dožívají v keňské rezervaci Ol Pejeta. Zájem o rohy nosorožců na černém trhu čím dál víc živí motivaci zapojit se do nelegálního obchodu, výnosného a stejně drsného, jako je obchod s drogami. V letošním roce byl dokonce zabit kvůli rohu nosorožec ve francouzské zoo nedaleko Paříže.

Pálení rohů jako symbol

Královédvorská zoologická zahrada patří mezi světové lídry v ochraně nosorožců. V roce 2014 spálila jako první zoo na světě přes 50 kg nosorožčích rohů na protest proti pytláctví a nelegálnímu obchodu s touto komoditou pro černý trh především v Číně a Vietnamu. V asijských zemích je rohovina těchto afrických savců stále ceněná v tradiční medicíně jako lék proti rakovině nebo afrodiziakum. Spálením rohů zoo demonstrovala, že jde pouze o bezcennou rohovinu.

Z obavy před dalším zvyšováním zájmu nelegálního trhu o tuto část těla jednoho ze symbolů africké přírody zopakovala znovu letos v září zoo ve Dvoře Králové pálení nosorožčích rohů (www.burnhorns.org). Plameny za přísného dohledu Celní správy ČR pohltily přes 33 kg. Tato protestní akce byla zorganizována ve stejný den, na který byla oznámena aukce nosorožčích rohů v Jihoafrické republice. V této zemi byl na jaře

2017 zrušen zákaz vnitrostátního obchodu s rohovinou, a to přesto, že jen v roce 2016 bylo upytlačeno kvůli rohům 1 054 nosorožců! Alarmující není jen neskutečné číslo zabitých zvířat během jednoho roku, ale spíš dlouhodobý trend. V roce 2007 bylo v JAR pytláky zabito „pouhých“ 13 nosorožců! Tlak pytláků tedy roste a šíří se dál i do chudších zemí Afriky.

Richard Leakey příkladem

Pálení rohoviny ve Dvoře Králové se v roce 2017 účastnil legendární Richard Leakey z Keni, antropolog a bývalý ředitel Keňské správy pro planě rostoucí rostliny a volně žijící živočichy, který v roce 1989 spálil keňské zásoby sloních klů a nosorožčích rohů. Bylo to poprvé, kdy se někdo k tomuto kroku rozhodl a tak přítomnost Richarda Leakeyho na likvidaci rohů v České republice byla symbolickým propojením snah o záchranu africké přírody. „Mnoho lidí nemůže pochopit, proč rohovinu ničíme. Je to ale ta nejlepší věc, jak s rohy nosorožců naložit. Když jsme v Keni na konci 80. let spálili slonovinu, zhruba po půl roce její cena rapidně klesla a nám se i díky tomu podařilo dramaticky snížit množství upytlačených slonů. Lidé si totiž začali uvědomovat, že za nákupem předmětů ze slonoviny stojí mrtvá zvířata,“ řekl během ceremoniálu Richard Leakey.

Kromě ředitele královédvorské zoo Přemysla Rabase přišli aktivně podpořit akci za záchranu nosorožců Paula Kahumbu z keňské nevládní organizace Wildlife Direct, Veronika Vařeková, top modelka a členka správní rady African Wildlife Foundation, a Robin Böhnisch, předseda výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Z archivu snahy o záchranu severního poddruhu nosorožce tuponosého

Zdroj ZOO Dvůr Králové

Ačkoli se nosorožci tuponosí obou poddruhů v zoologických zahradách rozmnožují velmi sporadicky, v přírodních podmínkách je meziroční nárůst populace až 10 %. Proto ZOO Dvůr Králové iniciovala myšlenku pokusit se dosáhnout úspěšného rozmnožování přemístěním posledních plodných jedinců do přírodních podmínek. V prostředí zoologických zahrad se totiž zjevně nedaří navodit potřebné teritoriální a sociální chování nutné pro pravidelné rozmnožování. V září 2008 proběhlo ve Dvoře Králové jednání odborníků na nosorožce a zástupců významných chovatelských a ochrannářských organizací, ze kterého vyplynulo, že přesun zvířat do Afriky je jedinou a poslední reálnou šancí zachránit poddruh, zejména pokud by se našla poslední volně žijící zvířata a podařilo se obě skupiny spojit. Byly vytipovány 2 vhodné lokality a následně bylo rozhodnuto, že budou přesunuti do Keni.

Vážení rohů před jejich spálením. Foto Patricie Čechová, AOPK ČR

Zapalování hranice s nosorožčími rohy za účasti Richarda Leakeye. Foto Patricie Čechová, AOPK ČR